

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
The Development of a Learning Management Model for THAI Literature Based on Active Learning
to Enhance Creative Problem-Solving Skill and Literary Appreciation of High School Students

ประจักษ์ น้อยเหนือ

Prajak Noinuay

โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี, กรุงเทพมหานคร, 10150
Suankularb Thonburi School, Bangkok, 10150

มาเรียม นิลพันธุ์*

Maream Nillapun

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม, 73000
Faculty of Education, Silpakorn University, Nakhon Pathom, 73000

*Corresponding author e-mail: maream_su@hotmail.com

(Received: April 30, 2021; Revised: May 27, 2021; Accepted: June 15, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning 2) ประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning และ 3) ขยายผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning ดำเนินการวิจัยในลักษณะของการวิจัยและพัฒนาโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธีที่มีลักษณะเป็นแบบแผนเชิงผสมผสานแบบรองรับภายใน (The Embedded Design) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 จำนวน 30 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี กลุ่มขยายผลการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/6 จำนวน 20 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย รูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning คู่มือการใช้รูปแบบ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ แบบวัดความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย และแบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีชื่อว่า “ACTIVE Model” หลักการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยผู้เรียนเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้และแสดงความรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 กระตุ้นความคิด (A: Activating) ขั้นที่ 2 พินิจเนื้อหา (C: Concentrating) มี 3 ขั้นตอนย่อย คือ 2.1 อ่านแบบวิจักษ์ (Analyzing) 2.2 ตระหนักในคุณค่า (Appreciating) 2.3 ระบุปัญหาที่พบ (Identifying) ขั้นที่ 3 พิจารณาแนวทางแก้ไข (Trying the solutions) แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ 3.1 ร่วมสนทนา (Discussing) และ 3.2 ค้นหาวิธีแก้ปัญหาใหม่ (Finding new solutions) ขั้นที่ 4 เลือกใช้วิธีที่เหมาะสม (I: Ideating best solutions) ขั้นที่ 5 ทบทวนความเป็นไปได้ (V: Verifying for appreciation) และขั้นที่ 6 ขยายความรู้สู่ชุมชน (E: Expanding) ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 11 คนจากการจัดสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นตรงกันว่ามีความเหมาะสมนำไปใช้ได้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

2) ประสิทธิภาพของรูปแบบพบว่า 2.1) หลังใช้รูปแบบนักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 2.2) หลังใช้รูปแบบนักเรียนมีพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง 2.3) หลังใช้รูปแบบนักเรียนมีความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย และ 2.4) นักเรียนมีพึงพอใจต่อรูปแบบอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด 3) ผลการขยายผลรูปแบบพบว่า หลังใช้รูปแบบนักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 นักเรียนมีความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย, แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก, ความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์, ความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย

Abstract

The purposes of this research were to: 1) develop and determine the efficiency of a learning management model for Thai literature based on active learning, 2) evaluate the effectiveness of a learning management model for Thai literature based on active learning, 3) disseminate a learning management model for Thai literature based on active learning. The mixed method research with embedded design was conducted. The samples consisted of 30 mattayom 6/2 (grade 12) students from Suankularb Wittayalai Thonburi School; moreover, the target population consisted of 20 mattayom 5/6 (grade 11) students from Matthayom Wat Nongkhaem school during the second semester of academic year 2020. The research instruments composed of a learning management model for Thai literature based on active learning, a manual, lesson plans, an assessment of creative problem solving, an assessment of literary appreciation, and satisfaction survey. The data was analyzed by mean, standard deviation, a dependent t-test, and content analysis.

The results were as follows: 1) “ACTIVE model” was a learning management model for Thai literature based on active learning to enhance creative problem solving and literary appreciation of high school student. The principle of the model was to enhance students’ creative problem solving and literary appreciation which changed students’ role from the recipients to collaborators of building knowledge and exposing knowledge by doing. The objective was to enhance creative problem solving and literary appreciation. The model was consisted of six learning steps. Those were 1) A: Activating learners thinking process, 2) C: Considering the content with three sub-steps (Analyzing the content, Appreciating the literature, and Identifying the problems), 3) T: Trying the solutions with two sub-steps (Discussing and Finding new solutions), 4) I: Ideating best solutions, 5) V: Verifying for appreciation, and 6) E: Expanding knowledge. The model was investigated by 11 experts from the connoisseurship. The model was approved to conduct to the samples. 2) The effectiveness of the ACTIVE model indicated that 2.1) the students’ creative problem-solving ability after implementing the model were higher than before attending to the class at a .05 significance level, 2.2) after implementing the model, the students’ creative problem-solving ability were continually higher, 2.3) the students assimilated the literary appreciation after implementing the model, and 2.4) the students’ satisfaction of the model were in the level of strongly agree. 3) The results of the dissemination indicated that the students’ creative problem-solving ability after implementing the model were higher

than before attending to the class at a .05 significance level. Furthermore, the students assimilated the literary appreciation; in addition, the students' satisfaction of the model were in the level of strongly agree.

Keywords: Learning management model for Thai literature based, Active learning, Creative problem solving, Literary appreciation

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วจำเป็นต้องมีการวางรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561: 1) เป้าหมายที่กำหนดจะสัมฤทธิ์ผลได้ก็ด้วยการศึกษาเพราะการศึกษาคือเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติให้มีคุณภาพตลอดจนสามารถดำรงชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกอนาคตได้อย่างมีความสุข ยูเนสโก (2540: 121) เสนอ 4 เสาหลักแห่งการเรียนรู้เพื่อเตรียมมนุษย์สู่ศตวรรษที่ 21 ว่าประกอบด้วย การเรียนรู้เพื่อรู้ (Learning to Know) การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง (Learning to Do) การเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to Be) และการเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกัน (Learning to Live Together) แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ คือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาเองได้ มีการสร้างองค์ความรู้ที่พัฒนาให้นักเรียนได้ฝึกการคิดแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) แต่จากการรวบรวมข้อมูลจากกรมสุขภาพ และใบมรณบัตรจากกระทรวงมหาดไทย พบว่า เด็กไทยในวัย 10-19 ปี มีอัตราการพยายามฆ่าตัวตายประมาณ 1,500 - 2,000 คน ในรอบ 3 ปีซึ่งมีอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จอยู่ที่ประมาณ 140-160 คน วัชรกร จำปาทอง (การสัมภาษณ์, 12 ตุลาคม 2561) การฆ่าตัวตายจึงเสมือนเป็นดัชนีบ่งชี้ความสามารถในการแก้ปัญหาของเยาวชนไทยที่ล้มเหลว ด้วยเหตุนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 จึงต้องส่งเสริมให้นักเรียนสามารถคิดแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์เพราะความสามารถในการแก้ปัญหาเชิง

สร้างสรรค์เป็นทักษะสำคัญที่ใกล้ตัวนักเรียนและจำเป็นในการกำหนดความพร้อมเข้าสู่โลกในศตวรรษที่ 21 ความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางความคิดที่ช่วยออกแบบและพัฒนาแนวความคิดแปลกใหม่จนนำมาใช้ในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ได้สอดคล้องกับ (Isaksen & Treffinger, 2011; Casakin et al., 2010; Encyclopedia, 2008) กล่าวถึงการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าเป็นความสามารถทางการคิดของมนุษย์ในการแสวงหาคำตอบและวิธีการแก้ปัญหาโดยมีรูปภาพในการสร้างสรรค์คำตอบมากกว่าการให้ความช่วยเหลือในการค้นหาคำตอบ สามารถแก้ปัญหาด้วยการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการนำไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จ ดังนั้นการที่นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงและการฝึกฝนการคิดแก้ปัญหาต่างๆ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตประจำวันอยู่เสมอจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้

ในขณะเดียวกันกระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยกำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนในทุกระดับชั้นการศึกษาเพราะวรรณคดีนอกจากจะมีคุณค่าในด้านวรรณศิลป์แล้วยังสะท้อนสภาพวิถีชีวิตคนไทยในด้านสังคมได้อย่างเด่นชัด ดังที่อรรถจักร์ เกิดผล (2539: 131); รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2544: 2); กุสุมา รักขมณี (2556: 87) กล่าวว่าวรรณคดีเป็นที่เก็บรวบรวมความคิด เป็นแหล่งบันทึกเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่ส่งผ่านมายังรุ่นสู่รุ่น จนทำให้คนเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจโลกได้มากขึ้นผ่านการศึกษาวรรณคดี การจัดการเรียนการสอนจึงมุ่งเน้นให้นักเรียนได้พิจารณาคุณค่าด้วยการอ่านอย่างพิถีพิถันเพื่อทำความเข้าใจเนื้อหา ตีความ และศึกษาแนวคิดที่สอดแทรกอยู่ ตลอดจนสามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดประเมินค่าและคิดแก้ปัญหาจากเหตุการณ์ในวรรณคดีเรื่องนั้นๆ ได้ อีกทั้งสามารถวิจารณ์

ด้านศิลปะการประพันธ์ องค์ประกอบและคุณค่าได้ตลอดจนมุ่งหวังให้นักเรียนเข้าใจในด้านความหมายด้านวิธีการใช้ภาษา และเข้าถึงความรู้สึกทางอารมณ์ของวรรณคดีที่ศึกษาจนเกิดความประทับใจ อิ่มเอมใจ และจะเกิดความซาบซึ้งใจ ศิวกันท์ ปทุมสูติ (การสัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2561) แต่การจัดการเรียนการสอนไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรดังที่ สร้อยสน สกลรักษ์ (2541: 40); กุสุมา รักขมณี (2547: 235) กล่าวว่าครูส่วนใหญ่มักบังคับให้พวกเขาท่องคำศัพท์ที่ไม่เคยเรียนและไม่คุ้นเคยในชีวิตประจำวันตลอดจนตั้งคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงตามแบบฉบับมากกว่าให้เขาแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากตัวบทวรรณคดีเดิมจนนักเรียนไม่เห็นคุณค่าของการเรียนวรรณคดี เรียนเพราะเป็นวิชาบังคับ แม้ไม่ชอบก็ต้องฝืนเรียน และยังสอดคล้องกับผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-NET) วิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี มีคะแนนเฉลี่ยปีการศึกษา 2559 ร้อยละ 48.54 ปีการศึกษา 2560 ร้อยละ 49.59 คะแนนเฉลี่ยปีการศึกษา 2561 ร้อยละ 41.88 และคะแนนเฉลี่ยปีการศึกษา 2562 ร้อยละ 50.71 (โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี, 2561: 3) พบว่าคะแนนเฉลี่ย 3 ปีซ้อนหลังมีแนวโน้มลดลงทุกปี และอยู่ในระดับต่ำกว่าค่ามาตรฐานของโรงเรียนร้อยละ 55 จึงต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน

จากการศึกษาพบว่าปัญหาการสอนวรรณคดีไทยที่สำคัญนั้นเกิดจากวิธีการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนที่ไม่สามารถนำเทคนิค วิธีการ หรือรูปแบบการสอนที่น่าสนใจ กระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียนได้ และปัจจัยด้านนักเรียนที่ไม่เห็นความสำคัญ ไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ จนนำไปสู่การไม่เห็นคุณค่าของวรรณคดีที่ศึกษา และขาดความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยในที่สุด วิธีการที่จะแก้ปัญหาที่ได้กล่าวในข้างต้นนั้นก็คือการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ขึ้นเอง และจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยพบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิด ได้ลงมือปฏิบัติ นั่นคือการสอนตามแนวคิด Active Learning ดังที่ Bonwell (1991: 2); Felder and Brent (2009: 2); McKinsey (2010: 3) กล่าวว่า Active Learning เป็น

กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำมากกว่าการฟังบรรยาย ตลอดจนได้ใช้กระบวนการคิดคิดในสิ่งที่เขาได้ทำลงไป ผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์รูปแบบการสอนที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning มาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้จำนวน 2 ประเภทได้แก่ 1) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) และ 2) การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) ด้วยแนวคิด หลักการและเหตุผลดังกล่าว รวมทั้งเหตุผลที่ว่าทุกรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นหรือวิธีสอนแบบต่างๆ ไม่สามารถใช้ในการพัฒนานักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในทุกๆ ด้านทุกสถานการณ์และทุกเวลา สอดคล้องกับที่ วัชรรา เล่าเรียนดี (2552: 44) ได้เสนอว่ารูปแบบการสอนและวิธีจัดการเรียนรู้มีมากมายหลายรูปแบบควรให้เหมาะสมกับความพร้อมของนักเรียนและความสามารถของครู การส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ความซาบซึ้งในวรรณคดี และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้นั้นไม่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับวิธีสอนหรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้เดียวเท่านั้น แต่ต้องมีการประยุกต์ใช้อย่างเป็นระบบและดัดแปลงให้สอดคล้องกับเป้าหมายหรือมีการพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมขึ้นมาใหม่ดังที่ Joyce and Weil (2009: 7,13) ที่เสนอว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะต้องออกแบบให้เหมาะสมกับนักเรียนซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามพื้นความรู้เดิมของนักเรียนแต่ละคน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยในเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะคือ

2.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning ก่อนเรียนและหลังเรียน

2.2 เพื่อศึกษาพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning ใน 3 ระยะ คือ ระหว่างเรียนหน่วยที่ 1 ระหว่างเรียนหน่วยที่ 2 และระหว่างเรียนหน่วยที่ 3

2.3 เพื่อศึกษาความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียน หลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning

2.4 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning

3. เพื่อขยายผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยและความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R₁) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis : A)

วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนของครูภาษาไทย พฤติกรรมการสอนของครูและพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนในรายวิชาภาษาไทย (สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม) 2) เพื่อวิเคราะห์ผู้เรียนเกี่ยวกับความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย และ3) เพื่อสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการสอนวรรณคดีไทยที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย

แหล่งข้อมูลบุคคล ประกอบด้วย 1) ครูผู้สอนภาษาไทย จำนวน 10 คน 2) นักเรียนที่ศึกษาในรายวิชาภาษาไทย 5 (สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 12 คน และ3) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการสอนวรรณคดีไทย ศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์ ศิลปินและผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปะ จำนวน 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบวิเคราะห์เอกสาร 2) ประเด็นสนทนากลุ่มครู 3) ประเด็นสนทนากลุ่มนักเรียน 3) แบบสังเกตพฤติกรรม การสอนของครู 4) แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน 5) แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ 6) แบบสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย และ7) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) ออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย (Design and Development : D&D)

วัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) เพื่อพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และ3) เพื่อตรวจสอบคุณภาพยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาแนวคิดที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในขั้นตอนที่ 1 เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning

2. พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ

พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทำให้ได้องค์ประกอบ 3 องค์ประกอบคือ 1) องค์ประกอบเชิงหลักการและวัตถุประสงค์ 2) องค์ประกอบเชิงกระบวนการ และ 3) องค์ประกอบเชิงเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้

3. พัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning โดยการสังเคราะห์องค์ประกอบของคู่มือ และออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ รัชวิชา ท33102 รายวิชาภาษาไทย 6 สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม เรื่อง สามัคคีเภทคำฉันท์ สามก๊ก ตอน กวนอูไปรับราชการกับโจโฉ และขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา

4. พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย จำนวน 3 ฉบับ คือ แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ แบบวัดความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบ

5. ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ และคู่มือการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นด้วยการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 11 คนเพื่อยืนยันความเหมาะสม ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นว่างค์ประกอบของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning มีหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และปัจจัยสนับสนุนในการนำรูปแบบไปใช้เหมาะสมครบถ้วน คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน มีความเหมาะสมในการนำไปใช้

6. ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) ของแผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ แบบวัดความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 11 คนด้วยการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย 6 (ท33102) มีค่าคุณภาพอยู่ในระดับสอดคล้องมากที่สุด ($\bar{X}$) = 4.72, S.D. = 0.33 แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์มีค่าคุณภาพอยู่ในระดับสอดคล้องมากที่สุด ($\bar{X}$) = 4.52, S.D. = 0.48 แบบ

วัดความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยมีค่าคุณภาพอยู่ในระดับสอดคล้องมาก ($\bar{X}$) = 4.48, S.D. = 0.51 และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนมีค่าคุณภาพอยู่ในระดับสอดคล้องมากที่สุด ($\bar{X}$) = 4.66, S.D. = 0.45 ซึ่งแสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ คู่มือการใช้รูปแบบ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ แบบวัดความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning 2) คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning 3) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 18 คาบ 4) แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ 5) แบบวัดความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย และ 6) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R2) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (Implementation : I)

วัตถุประสงค์

เพื่อนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย แนวคิดเกี่ยวกับความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไปทดลองใช้

วิธีดำเนินการ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 38 ห้องเรียน รวมนักเรียน จำนวน 1,444 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน

สวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้องเรียน รวมนักเรียนจำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม และกลุ่มขยายผลรูปแบบ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้องเรียน รวมนักเรียนจำนวน 20 คนที่ได้มาโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) ซึ่งมีความรู้ ความสามารถไม่แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

2. ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning กับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบแผนการวิจัยและมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้ 1) แบบแผนการวิจัยแบบทดลองกลุ่มเดียวสอบก่อนและหลัง The One Group Pretest-Posttest Design เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนและหลังการใช้รูปแบบ 2) ใช้แบบแผนการวิจัยแบบศึกษากลุ่มเดียววัดแบบอนุกรมเวลา (One Group Time series design) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวัดเป็น 3 ระยะ เว้นระยะห่างในการวัดครั้งละ 6 คาบเรียนเพื่อศึกษาพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ก่อน ระหว่าง และหลังการใช้รูปแบบ 3) ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One-Shot Case Study กับนักเรียนกลุ่มเดียวเพื่อศึกษาความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning

3. จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning แผนการจัดการ

เรียนรู้ แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ แบบวัดความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้

4. ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย แนวคิดเกี่ยวกับความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 การชี้แจงข้อปฏิบัติในการเรียนการสอนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยชี้แจงให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย แนวคิดเกี่ยวกับความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย ชี้แจงลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บทบาทของนักเรียน และบทบาทของครูผู้สอน แนะนำการใช้แหล่งทรัพยากรทั้งทางด้านกายภาพ และข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งจะส่งเสริมการเรียนรู้ ชี้แจงเกณฑ์การวัดและประเมินผล เพื่อให้ให้นักเรียนทราบถึงเกณฑ์การประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย

4.2 การรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างมีรายละเอียดโดยผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้สอนรายวิชาภาษาไทย 6 (ท33102) กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โดยใช้เนื้อหาสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม เรื่องสามัคคีเภทคำฉันท์, สามก๊ก ตอน กวนอูไปรับราชการกับโจโฉ และขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา จากนั้นทำการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ภายในระยะเวลา 9 สัปดาห์ๆ ละ 2 คาบ รวม 18 คาบ ทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน จำนวน 6 คาบ รวม 22 คาบ ของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โดยเริ่มจากการชี้แจงและทำความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิธีการวัดและประเมินผล บทบาทของนักเรียน และบทบาทของครูผู้สอน ผู้วิจัยนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ มีการดำเนินการดังนี้ 1) ก่อนการใช้รูปแบบ (2 คาบเรียน) ดำเนินการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน

โดยใช้แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 2) ระหว่างใช้รูปแบบ (18 คาบเรียน) ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 กระตุ้นความคิด (A: Activating) ขั้นที่ 2 พินิจเนื้อหา (C: Considering) แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ 2.1 อ่านแบบวิภาษ (Analyzing) 2.2 ตระหนักในคุณค่า (Appreciating) 2.3 ระบุปัญหาที่พบ (Identifying) ขั้นที่ 3 พิจารณาแนวทางแก้ไข (Trying the solutions) แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ 3.1 ร่วมสนทนา (Discussing) 3.2 ค้นหาวิธีแก้ปัญหาใหม่ (Finding new solutions) ขั้นที่ 4 เลือกใช้วิธีที่เหมาะสม (I: Ideating best solutions) ขั้นที่ 5 ทบทวนความเป็นไปได้ (V: Verifying for appreciation) และขั้นที่ 6 ขยายความรู้สู่ชุมชน (E: Expanding) โดย หลังการจัดการเรียนรู้ในหน่วยที่ 1 ขุนช้างขุนแผน (6 คาบเรียน) หลังการจัดการเรียนรู้ในหน่วยที่ 2 สามก๊ก (6 คาบเรียน) และหลังการจัดการเรียนรู้ในหน่วยที่ 3 สามัคคีเภทคำฉันท์ (6 คาบเรียน) ดำเนินการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยใช้แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และหลังการใช้รูปแบบ (2 คาบเรียน) ทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน วัดความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย และศึกษาความพึงพอใจโดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในประเด็นความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ความซาบซึ้งในวรรณคดี และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ นำมาวิเคราะห์ผล และปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปขยายผล

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D2)
เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และ ความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และขยายผลรูปแบบ (Evaluation : E)

วัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active

Learning ก่อนและหลังการใช้รูปแบบ 2) เพื่อศึกษาพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning 3) เพื่อศึกษาความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning และ 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning

วิธีดำเนินการ

1. ประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และ ความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

1.1 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning ก่อนและหลังการใช้โดยใช้ t-test แบบ dependent

1.2 ศึกษาพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning โดยใช้ t-test แบบ dependent

1.3 ศึกษาความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning โดยวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบวัดความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย

1.4 ศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning โดยวิเคราะห์จากระดับคะแนนเฉลี่ยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

2. ตรวจสอบ ปรับปรุง/แก้ไข รูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning โดยนำผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning มาพิจารณาความเหมาะสมตาม

องค์ประกอบต่างๆ โดยเฉพาะองค์ประกอบด้านกระบวนการของรูปแบบจากการนำไปจัดการเรียนการสอนในขั้นตอนที่ 3 ของการวิจัย แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณา และนำมาปรับปรุงแก้ไขจัดทำเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับสมบูรณ์

3. รับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning ด้วยการนำรูปแบบไปขยายผล (Transportability) เป็นขั้นตอนการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ผ่านการทดลองใช้จริงและพิจารณาปรับปรุง/แก้ไขแล้ว ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการขยายผลการวิจัย ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีลักษณะไม่แตกต่างกับกลุ่มทดลอง โดยกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการขยายผลการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขมที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 20 คน

สำหรับการขยายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการทราบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเมื่อนำไปใช้กับผู้เรียนกลุ่มอื่นๆ ที่มีลักษณะไม่แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จะมีประสิทธิผลเป็นอย่างไร ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ในการขยายผลการวิจัยโดยพิจารณาจากการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบที่ใช้ในการวิจัยเฉพาะวัตถุประสงค์สำคัญ 3 ข้อ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning ก่อนและหลังเรียน 2) เพื่อศึกษาความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของ

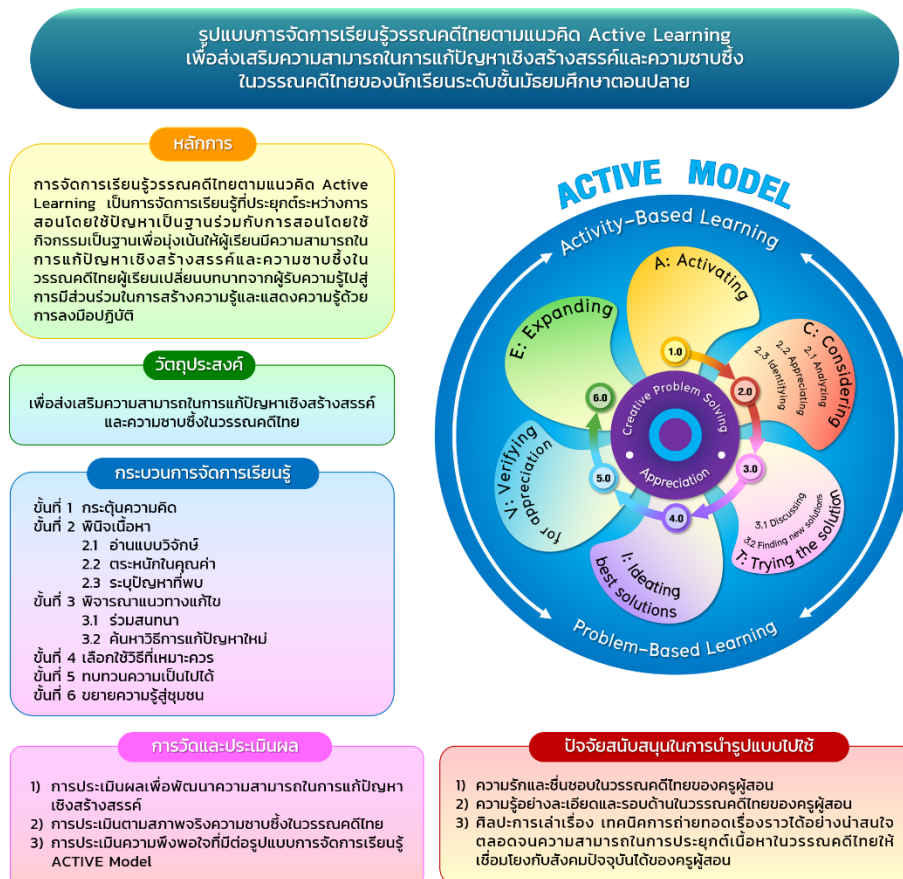
ผู้เรียนหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) แล้วนำไปขยายผลผู้วิจัยดำเนินงานเช่นเดียวกับการนำรูปแบบไปทดลองใช้จริงในขั้นตอนที่ 3 และประเมินประสิทธิผลในขั้นตอนที่ 4 ของการวิจัยและพัฒนาโดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนเองในทุกขั้นตอน

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาและหาคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ACTIVE Model) ประกอบด้วยองค์ประกอบของรูปแบบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) **หลักการ** การจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ประยุกต์ระหว่างการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับการสอนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยผู้เรียนเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้และแสดงความรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ 2) **วัตถุประสงค์** เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย 3) **กระบวนการจัดการเรียนรู้** ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 กระตุ้นความคิด (A: Activating) ขั้นที่ 2 พินิจเนื้อหา (C: Considering) มี 3 ขั้นตอนย่อย คือ 2.1 อ่านแบบวิพากษ์ (Analyzing) 2.2 ตระหนักในคุณค่า (Appreciating) 2.3 ระบุปัญหาที่พบ (Identifying) ขั้นที่ 3 พิจารณาแนวทางแก้ไข (Trying the solutions) แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ 3.1 ร่วมสนทนา (Discussing) และ 3.2 ค้นหาวิธีแก้ปัญหาใหม่ (Finding new solutions) ขั้นที่ 4 เลือกใช้วิธีที่เหมาะสม (I: Ideating best solutions) ขั้นที่ 5 ทบทวนความเป็นไปได้ (V: Verifying for appreciation) และขั้นที่ 6 ขยายความรู้สู่ชุมชน (E: Expanding) 4) **การวัดและประเมินผล** กำหนดการวัดและประเมินผู้เรียน 3 ด้าน ได้แก่ 4.1

ประเมินผลเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ 4.2 ประเมินผลตามสภาพจริง ความเข้าใจที่มีต่อวรรณคดีไทย และ 4.3 ประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น และ 5) ปัจจัยสนับสนุนในการนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วย 3 ประเด็น คือ 5.1 ความรักและชื่นชอบใน

วรรณคดีไทยของครูผู้สอน 5.2 ความรู้อย่างละเอียดและรอบด้านในวรรณคดีไทยของครูผู้สอน และ 5.3 ศิลปะการเล่าเรื่อง เทคนิคการถ่ายทอดเรื่องราวได้อย่างน่าสนใจตลอดจนความสามารถประยุกต์เนื้อหาในวรรณคดีไทยให้เชื่อมโยงกับสังคมปัจจุบันของครูผู้สอน ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ACTIVE Model

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 11 คนด้วยวิธีการจัดสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) นั้น ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นว่าองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning (ACTIVE Model) มีหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้

การวัดและประเมินผล และปัจจัยสนับสนุนในการนำรูปแบบไปใช้เหมาะสมครบถ้วน ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และความเข้าใจในวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีผลดังนี้

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

กลุ่มตัวอย่าง	n	คะแนนเต็ม	($\bar{x}$)	S.D.	t-test	P
ก่อนเรียน	30	16	7.06	0.78	-21.71	.000
หลังเรียน	30	16	13.23	1.25		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 1 พบว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองอยู่ในระดับควรปรับปรุงมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 7.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 0.78 และคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองอยู่ในระดับดีมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ

13.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 1.25 แสดงว่าความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยในข้อที่ 1

ตาราง 2 ผลการศึกษาพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ช่วงเวลาการประเมิน	ความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์				รวม
	ความสามารถในการระบุปัญหา	ความสามารถในการเสนอแนวทางแก้ไข	ความสามารถในการตัดสินใจใช้ทางเลือก	ความสามารถในการเผยแพร่ความคิด	
ก่อนการทดลอง	1.50	1.77	1.80	2.0	7.07
ระหว่างการทดลอง	1.87	1.97	2.0	2.3	8.13
หน่วยที่ 1 สามัคคีเภทคำฉันท์					
ระหว่างการทดลอง	2.37	2.30	2.0	3.0	9.67
หน่วยที่ 2 สามก๊ก ตอน กวนอูไปรับราชการกับโจโฉ					
ระหว่างการทดลอง	3.13	2.90	2.90	3.0	11.93
หน่วยที่ 3 ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา					
หลังการทดลอง	3.37	3.10	3.0	3.77	13.23

จากตาราง 2 พบว่านักเรียนที่ผ่านการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning มีคะแนนพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ก่อนการทดลองเท่ากับ 7.07 อยู่ใน

ระดับควรปรับปรุง ระหว่างการทดลองหน่วยที่ 1 เท่ากับ 8.13 อยู่ในระดับควรปรับปรุง ระหว่างการทดลองหน่วยที่ 2 เท่ากับ 9.67 อยู่ในระดับพอใช้ ระหว่างการทดลองหน่วยที่ 3 เท่ากับ 11.93 อยู่ในระดับดี และหลังการทดลองเท่ากับ

13.23 อยู่ในระดับดีซึ่งแสดงให้เห็นว่าหลังเรียนด้วยรูปแบบ การจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning นักเรียนมีพัฒนาการความสามารถในการ แก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สูงขึ้นซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัย ในข้อที่ 2

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ประเด็นหลัก	คำหรือข้อความ	คำอธิบาย
การเข้าถึงความรู้สึกทางอารมณ์ของวรรณคดีที่ศึกษา	วีรสการพราหมณ์ คือคนบาปในคราบน้ำกัญญ	วีรสการพราหมณ์คือครูผู้ขาดจรรยาบรรณ ทรรราช ผู้เอกตัญญู ต่อเหล่า กษัตริย์ลิจฉวี ที่เมตตาพยายามดักต่ำ เขาคือ อสรพิษ ผู้เอกตัญญู เป็นครูที่ไร้จรรยาบรรณ วีรสการพราหมณ์แฝงตัวเข้ามา เมื่อทำลายล้างบ้านเมืองและผู้คนอย่างโหดร้าย เป็นครูที่ไม่มีจรรยาบรรณของครูอยู่ในหัวใจเลยแม้แต่ิน้อย จึงได้สร้างเรื่อง อาศัยความเป็นครูใส่ยาพิษลงในหัวใจของเด็ก และเมื่อยุยงจนเด็กทะเลาะกัน ลูกหลานไปถึงผู้ใหญ่ กลายเป็นชนวนที่ทำให้แตกแยกกันไปทั่ว วีรสการพราหมณ์ก็ส่งข่าวให้กองทัพของพระเจ้าอชาตศัตรูยกมา แล้วยังเปิดประตูเมืองให้ เรียกว่าเอกตัญญู หักหลังกษัตริย์ลิจฉวีที่เคยเมตตาอุปถัมภ์ค้ำจุนเสียเสียใจ (นักเรียนกลุ่มตัวอย่างเขียนตอบ)
	กวนอูมามีชีวิตเพื่อผู้อื่น	เรื่องราวตอนนี้ทำให้เราได้เห็นถึงความซื่อสัตย์และกตัญญูของ “กวนอูในวรรณกรรม” เพราะกวนอูเป็นคนฉลาด รู้รักษาตัวรอด ยอมที่จะ “งอ” ไม่ยอม “หัก” ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญอย่างยิ่งย่อนไปกว่า “ศักดิ์ศรี” ที่หากมันยึดมั่นถือมั่นจนไม่โอนอ่อนผ่อนตามแล้ว ชีวิตตนเองก็อาจรักษาไว้ไม่ได้ การณ์ใหญ่ที่สาบานไว้กับพี่น้อง ตลอดจนภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากเล่าปี่ก็คงจะไม่สำเร็จ การยอม “งอ” ของกวนอูจึงเป็นการ “งอ” เพื่อมีชีวิตอยู่รอดไว้ช่วยเหลือผู้อื่น (นักเรียนกลุ่มตัวอย่างเขียนตอบ)
	สงสารที่ชีวิตของนางไม่เคยมีสิทธิ์เลือก	สาเหตุที่รู้สึกเช่นนี้เพราะว่า วันทองกลายเป็นสิ่งของไม่มีเสรีภาพ ไม่มีสิทธิอำนาจตัดสินใจในการเลือก แม้แต่การดำรงชีวิตของเธอเอง เมื่อถึงคราวต้องตัดสินใจเลือกนางจะเลือกไม่เป็นเลือกไม่ได้ เช่น นางวันทอง ที่แม้แต่ตอนนางมีผิวใหม่เป็นขุนช้างก็เพราะถูกขุนช้างหลอกล่อลวงและแม่ของเธอก็บังคับขู่เข็ญ และเมื่อนางถูกกษัตริย์ที่ตั้งตนเป็นศาลสั่งให้นางต้องเลือกว่าจะอยู่กับใคร จะผัวคนที่ 1 ขุนแผน ผัวคนที่ 2 ขุนช้าง หรือลูกรักที่เกิดกับผัวคนแรก การเลือกไม่ได้ของนางได้สร้างความรำคาญใจให้กับสมเด็จพระพันวษาแห่งกรุงศรีอยุธยา เจ้าผู้เป็นศาลตัดสิน ด่าทอนางเสียๆ หายๆ และเพื่อตัดรำคาญด้วยการสั่งประหารชีวิตให้ตายๆ เพื่อเรื่องจะได้จบๆ (นักเรียนกลุ่มตัวอย่างเขียนตอบ)

จากผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แสดงให้เห็นว่าหลังจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนวรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมี “ความเข้าใจในด้านความหมาย ความเข้าใจ

ในด้านวิธีการใช้ภาษา และความเข้าใจในการเข้าถึงความรู้สึกทางอารมณ์ของวรรณคดีที่ศึกษา” จากงานประพันธ์ที่กวีได้ถ่ายทอดความคิดผ่านตัวอักษรด้วยถ้อยคำภาษาที่เลือกเฟ้นเพื่อสื่อสารความคิดและอารมณ์อย่างดียิ่ง

แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเกิดการเรียนรู้ทั้งในด้านปัญญา
เกิดความรู้สึกรังสรรค์ใจไม่ว่าจะเป็นชื่นชม เห็นอกเห็นใจ
โกรธ ตลอดจนเข้าใจชีวิตของตัวละครในวรรณคดีย่อมเป็น

สิ่งยืนยันอย่างประจักษ์ชัดว่าการเรียนรู้วรรณคดีไทย
กล่อมเกลานักเรียนเกิดความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย
โดยแท้

ตาราง 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ความคิดเห็น	ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้			
	($\bar{x}$)	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับ
ผลรวมด้านเนื้อหา	4.73	0.45	เห็นด้วยมากที่สุด	3
ผลรวมด้านการจัดการเรียนรู้	4.71	0.45	เห็นด้วยมากที่สุด	4
ผลรวมด้านครูผู้สอน	4.79	0.41	เห็นด้วยมากที่สุด	1
ผลรวมด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.76	0.56	เห็นด้วยมากที่สุด	2
รวม	4.75	0.49	เห็นด้วยมากที่สุด	4.75

จากตารางที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$) = 4.75, S.D.= 0.49 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 และจากการศึกษาข้อเสนอแนะปลายเปิดของนักเรียนสรุปได้ดังต่อไปนี้

“ขั้นตอนการสอนของครูส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ทำให้ได้รู้และเข้าใจว่าการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์เป็นทักษะที่ประยุกต์ใช้ได้ทุกสถานการณ์”

(นักเรียนกลุ่มตัวอย่างเขียนแสดงความคิดเห็น)

“ในตอนแรกที่ครูเริ่มสอน ผมก็ยังไม่เข้าใจว่าครูจะสอนยังไงให้เกิดความซาบซึ้งได้ แต่พอเรียนไปผมรู้สึกชอบ และมีความสุขมากขึ้นที่ได้เรียนวรรณคดีไทย ผมคิดว่าตัวครูเป็นสิ่งสำคัญมากๆที่ทำให้ผมเกิดความรู้สึกนั้น ไม่รู้ว่าเรียกว่าซาบซึ้งไหม แต่หลังๆ มาผมอินทุกครั้งที่ได้เรียนวรรณคดีไทย”

(นักเรียนกลุ่มตัวอย่างเขียนแสดงความคิดเห็น)

ผลการขยายผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มขยายผลที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning ของนักเรียนกลุ่มขยายผล

กลุ่ม ตัวอย่าง	n	คะแนนเต็ม	($\bar{x}$)	S.D.	t-test	P
ก่อนเรียน	20	16	7.70	0.47	-24.33	.000
หลังเรียน	20	16	12.20	0.70		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ก่อนการทดลองของกลุ่มขยายผลอยู่ในระดับควรปรับปรุง ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 7.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 0.47 และคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์หลังการทดลองของกลุ่มขยายผลอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 12.20

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 0.70 แสดงว่าความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนกลุ่มขยายผล

ประเด็นหลัก	คำหรือข้อความ	
การเข้าถึงความรู้สึกทางอารมณ์ของวรรณคดีที่ศึกษา	“สงสารวันทอง” “วันทองน่าสงสาร”	“วันทองถูกบังคับจิตใจ”
	“วันทองถูกทำร้าย”	“เลือกไม่ได้ไม่ใช่สองใจ”
	“อย่าทำร้ายวันทอง”	“วันทองหลายใจ”
	“วันทองไม่ผิด”	“เกลียดวันทองที่ไม่เลือกใคร”
	“เกลียดผู้ชาย”	“ผู้ชายใจร้ายและเลว”
	“เกลียดผู้ชายทุกคนในเรื่อง”	“เกลียดพละงาม”
	“ผู้ชายเลว”	“เกลียดขุนช้าง”
	“เกลียดขุนแผน”	เกลียดความเจ้าชู้ของขุนแผน
	“พระพันวษาใจร้าย”	“เกลียดสมเด็จพระพันวษา”
	“ไม่อยากให้จบแบบนี้”	“เกลียดตอนจบ” “น้ำตาไหลตอนจบ”
	“หนูจะแก้กฎหมายใหม่”	“ชาย-หญิงควรเท่าเทียมกัน”

จากผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่ได้จากแบบวัดความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยนั้นแสดงให้เห็นว่าหลังจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนวรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning นักเรียนกลุ่มขยายผลมี “ความเข้าใจในด้านความหมาย ความเข้าใจในด้านวิธีการใช้ภาษา และความเข้าใจในการเข้าถึงความรู้สึกทาง

อารมณ์ของวรรณคดีที่ศึกษา” จากงานประพันธ์ที่กวีได้ถ่ายทอดความคิดผ่านตัวอักษรด้วยถ้อยคำภาษาที่เลือกเฟ้นเพื่อสื่อสารความคิดและอารมณ์อย่างดียิ่ง แสดงให้เห็นว่ากลุ่มขยายผลมีความชื่นชม เห็นอกเห็นใจ เข้าใจชีวิตและเกิดความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย

ตารางที่ 7 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มขยายผลที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ความคิดเห็น	ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้			
	($\bar{x}$)	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับ
ผลรวมด้านเนื้อหา	4.44	0.49	เห็นด้วยมากที่สุด	4
ผลรวมด้านการจัดการเรียนรู้	4.61	0.49	เห็นด้วยมากที่สุด	3
ผลรวมด้านครูผู้สอน	4.75	0.43	เห็นด้วยมากที่สุด	1
ผลรวมด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.66	0.50	เห็นด้วยมากที่สุด	2
รวม	4.62	0.46	เห็นด้วยมากที่สุด	4.62

จากตารางที่ 7 ผลการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มขยายผล พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{x}$) = 4.62, S.D.= 0.46 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 และจากการศึกษาข้อเสนอแนะปลายเปิดของนักเรียนสรุปได้ดังต่อไปนี้

“ผมชอบในความตั้งใจและความพยายามในการสอนที่จะทำให้ผมได้ดึงเอาศักยภาพตัวเองออกมา ครูชอบให้ฝึกคิด ฝึกพูด เพื่อสะท้อนสิ่งที่รู้ออกมา และครูไม่กดดัน ครูรอคอยคำตอบของทุกคน ครูเสริมแรงเก่ง และวิธีสอนของครูทำให้ผมคิดแก้ปัญหาเป็นกว่าเดิมมากๆ”

(นักเรียนกลุ่มขยายผลเขียนแสดงความคิดเห็น)

“ขอบคุณนะครับ ที่มาสอนพวกเราชาว มัธยมวัดหนองแขม ครูไม่เหมือนใคร และไม่มีใครเหมือนครู คือตัววรรณคดีเคลื่อนที่จริงๆ สามารถถ่ายทอดได้อย่างสมจริง ผมรู้ว่าครูคงจะรักวรรณคดีไทยมากๆ ถึงได้ถ่ายทอดได้ดีแบบนี้ ถึงผมจะยังไม่รักวรรณคดีเท่าครู แต่ครูทำให้ผมชอบเรียนวรรณคดีไทยมากขึ้น”

(นักเรียนกลุ่มขยายผลเขียนแสดงความคิดเห็น)

อภิปรายผลการวิจัย

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ACTIVE

Model) ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วพบว่า รูปแบบมีคุณภาพ ด้านความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเชิงเนื้อหาและมีประสิทธิภาพเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอนเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนั้นได้พัฒนาและดำเนินการตามขั้นตอนของวิธีการเชิงระบบ โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการจัดการศึกษาวิเคราะห์สาระและมาตรฐานของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระการเรียนรู้ภาษาไทย วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอันเนื่องมาจากแนวคิดทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอนซึ่งสอดคล้องกับ Joyce and Weil (2009: 13); ทิศนา ขัมมณี (2560: 475) ที่สรุปว่า รูปแบบการเรียนการสอนเป็นแบบแผนที่มีการดำเนินการสอนอย่างเป็นระบบโดยมีทฤษฎีรองรับ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของครูและพฤติกรรมนักเรียนของนักเรียนในรายวิชาภาษาไทยสาระวรรณคดีและวรรณกรรมตลอดจนมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเกี่ยวกับความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนต่อไป สอดคล้องกับวัชรวิภา เล่าเรียนดี (2552: 231) ได้กล่าวว่า ขั้นตอนของการสร้างรูปแบบและการพัฒนารูปแบบจะต้องอาศัยข้อมูลต่างๆ จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและการวิเคราะห์ความจำเป็นต่างๆ ในขั้นของการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้วิจัยที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active

Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ACTIVE Model) พบว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่มีการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เนื้อหาที่มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีลำดับขั้นตอน จะช่วยส่งเสริมและกระตุ้นให้นักเรียนได้มีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เกิดการคิดวิเคราะห์ที่สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ และเป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดอย่างอิสระ

2. ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ACTIVE Model) มีผลการวิจัย ดังนี้

2.1 ความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นเพราะว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning ทั้ง 6 ขั้นตอนนั้นผู้วิจัยพัฒนาและดำเนินการตามขั้นตอนของวิธีการเชิงระบบ มีการประยุกต์ใช้ตัวบทวรรณคดีไทยให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด ฝึกแก้ปัญหา ซึ่งประเด็นปัญหาจากตัวบทวรรณคดีไทยสอดคล้องกับปัญหาที่ปรากฏจริงในสังคมไทยซึ่งเป็นสถานการณ์ในชีวิตประจำวันที่ตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของนักเรียน ตลอดจนมีการใช้กิจกรรมและสื่ออุปกรณ์การสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ร่วมกันพิจารณาสาเหตุของปัญหา คิดแก้ปัญหา และหาวิธีการแก้ไขที่ถูกต้องและหลากหลาย สอดคล้องกับแนวคิดของอิงอร สุพันธุ์วนิช และคณะ (2554: 108) ที่ได้กล่าวว่าการสอนวรรณคดีนอกจากจะเป็นการพิจารณาในด้านของความงามในทางศิลปะแล้วยังมีความสำคัญในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการตอบสนองของการคิดอีกด้วยในขณะที่ Osborn และ Parnes (1963) ระบุถึงขั้นตอนของรูปแบบการสอนที่ส่งเสริมการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ว่าจะต้องประกอบไปด้วย การค้นพบความจริง การค้นพบปัญหา การค้นพบแนวคิด การค้นพบคำตอบ และยอมรับการค้นพบ ซึ่งสอดคล้องกับ Treffinger, Isaksen & Dorval (2004) ที่

กล่าวว่าการสอนโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์นั้นจะต้องมีขั้นตอนทำความเข้าใจปัญหา การก่อกำเนิดความคิด การวางแผนปฏิบัติการและการประเมินผลงาน และยังสอดคล้องกับชลธิชา หอมพุ่ม (2557) กล่าวว่ารูปแบบการสอนที่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้เสนอการแก้ปัญหาอย่างหลากหลายวิธี พร้อมทั้งให้บอกผลกระทบของทุกวิธีที่เสนอจากนั้นให้ผู้เรียนเลือกวิธีแก้ปัญหาที่ดีที่สุดพร้อมทั้งแสดงเหตุผลว่าเหตุใดจึงเลือกวิธีดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนได้รู้จักฝึกการคิดหาทางแก้ปัญหาอย่างหลากหลายซึ่งจะนำไปสู่การส่งเสริมให้เกิดความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้

2.2 นักเรียนมีพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สูงขึ้นตามลำดับเป็นเพราะว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นอยู่บนพื้นฐานของ 2 ทฤษฎีคือ 1) การสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) ที่เป็นกระบวนการจัดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการแก้ปัญหาอย่างเป็นกระบวนการ มีขั้นตอน โดยเริ่มตั้งแต่ 1) ความสามารถในการระบุปัญหา 2) ความสามารถในการเสนอแนวทางแก้ไข 3) ความสามารถในการตัดสินใจใช้ทางเลือกและ 4) ความสามารถในการเผยแพร่ความคิด จนทำให้ผู้เรียนได้เกิดความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับวัชรวิลา เล่าเรียนดี (2556: 94-95) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning หรือ PBL) เป็นเทคนิคที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเกิดจากความร่วมมือของนักเรียนกลุ่มเล็กๆ โดยครูจะเป็นผู้ให้คำแนะนำสนับสนุนให้ผู้เรียนมองเห็นปัญหาและแก้ปัญหาด้วยตนเอง เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงกับผู้เรียนเป็นการกระตุ้นการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ให้เกิดความรู้ใหม่ด้วยตนเอง และ 2) การสอนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-based Learning) ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ ลงมือปฏิบัติด้วยกิจกรรมที่มีความหมาย และเป็นตัวกระตุ้นความรู้ ความคิด ตลอดจนเนื้อหาเพื่อที่จะฝึกหรือพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนด โดยนำวิธีสอนตามแนวคิดกิจกรรมเป็นฐานมาบูรณาการร่วมกับเนื้อหาบทเรียน เพื่อการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมได้

จากรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning ทั้ง 6 ขั้นตอนนั้นเป็นการจัดการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ การอ่าน การเขียน การแลกเปลี่ยน และการวิเคราะห์ปัญหาอีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า และการแก้ปัญหาที่ท้าทายทวนถึง 3 ครั้งจึงทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ฝังแน่นและคงทน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สถาพร พงษ์พิบูล (2558: 38) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ด้วย Active Learning เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructionism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชาทั้งนี้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้หรือสร้างความรู้ที่เกิดขึ้นในตนเองด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้และมีนวัตกรรมเกิดขึ้นซึ่งมีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำกระตุ้นหรืออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นโดยใช้กระบวนการคิดขั้นสูง การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดประเมินค่า และการคิดแก้ปัญหาจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความความชอบซึ่งในวรรณคดีไทย อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญและมีความเห็นตรงกันว่า การสอนให้เกิดความชอบซึ่งในวรรณคดีไทยได้นั้นจะต้องประกอบด้วย 1) ร่วมกันอ่านออกเสียง 2) ศึกษาวรรณคดีอย่างรอบด้าน ซึ่งในขั้นตอนที่ 1-2 นี้ สอดคล้องกับ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2549: 114) ประสพการณ์จากการอ่านวรรณคดีจึงทำให้นักเรียนเกิดความชอบซึ่งใจในวรรณคดีและในขณะเดียวกันความชอบซึ่งใจทำให้เกิดประสพการณ์ทางอารมณ์ที่ลึกซึ้ง หลังจากการอ่านวรรณคดีที่เรียกว่าการวิจักษ์วรรณคดีแล้วนั้นจะนำไปสู่ขั้นตอนที่ 3) ถ่ายทอดความคิดสู่งานเขียน 4) แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ที่ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2549: 121) เรียกว่า วิจักษ์วรรณคดี คือการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อวรรณคดีเรื่องนั้นๆ ได้ไม่ว่าจะเป็นด้านความบันเทิง ประโยชน์ด้านสั่งสอนเตือนใจ หรือประโยชน์ด้านทำให้เข้าใจชีวิต เช่นเดียวกับ David (1997) กล่าวว่า รูปแบบกิจกรรมที่เน้นคำถาม แลกเปลี่ยนความคิด

ร่วมกัน และให้นักเรียนได้เรียนรู้จากวรรณคดีหรือศิลปะต้นฉบับนั้นจะเป็นการกระตุ้นการเรียนรู้ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนจนเกิดความซาบซึ้ง และ 5) เผยแพร่ผลงานสู่สังคม ซึ่งการเผยแพร่สู่สังคมนั้นอาจจะนำเสนอในรูปแบบการเขียน หรือการพูดก็ได้เพราะความรู้สึกนั้นเป็นนามธรรมจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องถ่ายทอดออกมาให้เป็นรูปธรรมซึ่งสอดคล้องกับ เปรม สวนสมุทร (2558: 98) ระบุเกี่ยวกับการวัดความซาบซึ้งจากนามธรรมให้กลายเป็นรูปธรรมไว้ว่า การสอนโดยตั้งคำถามว่า อ่านแล้วรู้สึกอย่างไร เพราะอะไรจึงรู้สึกเช่นนั้น องค์ประกอบต่าง ๆ ภายในเรื่องมีความงามหรือความน่าสนใจอย่างไร แล้วให้ผู้เรียนเขียนหรือพูดบรรยายความรู้สึกประทับใจที่มีต่อวรรณคดีที่เรียนออกมาจะเป็นการส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ และสามารถบรรยายความรู้สึกที่เป็นนามธรรมให้กลายเป็นรูปธรรมได้ สอดคล้องกับ อลงกต ปัญญาจันทร์ (2551: 110) ได้ศึกษาการ ส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ความซาบซึ้งในวรรณคดี และความสามารถในการอธิบายภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมแนววรรณกรรมพบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการสอนด้วยกิจกรรมแนววรรณกรรมมีคะแนนความซาบซึ้งในวรรณคดีผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 50 ที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 7.62 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 63.57 ซึ่งเป็นคะแนนผ่านเกณฑ์ในระดับดีทั้ง 5 ขั้นตอนดังกล่าวนี้บูรณาการอยู่ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด ACTIVE Learning (ACTIVE Model) ที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความชอบซึ่งใจในวรรณคดีไทยได้

2.4 นักเรียนมีระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดทุกด้านเป็นเพราะว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีการดำเนินการพัฒนารูปแบบอย่างเป็นระบบและหลากหลายมิติซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2560: 222-223) ที่กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ต้องมีการจัดองค์ประกอบต่างๆ อย่างเป็นระบบอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน นอกจากนี้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นทั้ง 6 ขั้นตอนนั้นยังมุ่งเน้นกระบวนการคิด การทำงานร่วมกันเพื่อฝึกคิดแก้ปัญหา อันเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสังคมที่พึงปรารถนา

ครูเปลี่ยนบทบาทจากผู้นำเสนอความรู้เป็นผู้กระตุ้นและอำนวยความสะดวกในการแสวงหาความรู้ของนักเรียน อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือคิด ลงมือปฏิบัติในทุกๆ ขั้นตอน สอดคล้องกับงานวิจัยการพัฒนารูปแบบการสอนเชิงรุกออนไลน์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาบัณฑิต ของจิราภา อรรถพร (2556: 141); สุภัทรา ภูษิตรัตนวลี (2560: 143) ซึ่งผู้วิจัยพบว่า การสอนเชิงรุกทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อรูปแบบฯ ในภาพรวมอยู่ระดับมากทุกองค์ประกอบ การประเมินและสอดคล้องกับปพนวัจน์ ลภัสภิญโญโชค (2558: 290); บริสุทธิ์ธรรมพิมพ์ศิริ (2561: 4) ที่ว่าการเรียนการสอนควรสร้างจากประสบการณ์และความสนใจของนักเรียนและนักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

3. ผลการขยายผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning พบว่า 1) หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียน 2) หลังเรียนมีความความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย และ 3) หลังเรียนมีระดับความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เป็นเพราะว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนานั้น ดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) รูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ยังผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างเชิงเนื้อหาด้วยการจัดสัมมนาอ้างอิงผู้เชี่ยวชาญโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 คน นำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำรูปแบบไปขยายผล (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 230) เพื่อรับรองรูปแบบการเรียนการสอนในขั้นสุดท้ายและยังสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของ Joyce and Weil (2009) ที่กล่าวถึงหลักการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนว่า เมื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแล้วก็นำไปใช้อย่างแพร่หลายจะต้องมีการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎีและตรวจสอบคุณภาพในเชิงการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง และนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไข เช่นเดียวกับ ทิศนา ขัมมณี (2560: 475) กล่าวว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่ดีจะต้องเป็นแบบแผนที่มีการดำเนินการสอนอย่างเป็นระบบ โดยมีทฤษฎีรองรับ เช่นเดียวกับ จินตวิทย์ คล้ายสังข์ (2560) กล่าว

ว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องใช้สื่อการสอนที่ได้มีการออกแบบและใช้อย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถ และเจตคติของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นมีเป้าหมายเดียวกันในการพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ในวรรณคดีไทย มีความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และเกิดความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย ดังนั้นในการขยายผลการวิจัยครั้งนี้ จึงทำให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning มีประสิทธิผลเป็นไปตามเกณฑ์ คือ นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นักเรียนมีความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไปใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ครูจะต้องสอนความรู้พื้นฐานของวรรณคดีไทยแต่ละเรื่องให้นักเรียนได้ทราบก่อนจึงจะสามารถสอนอย่างละเอียดในตอนที่คัดมาให้เรียนได้ การสอนพื้นฐานความรู้วรรณคดีไทยจะช่วยให้ นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องในภาพรวมและจะส่งผลให้สามารถเชื่อมโยงมาโยงในตอนทีเลือกมาให้เรียนจนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ต่อเนื่องกัน

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนานี้ครูผู้สอนสามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหาหรือเรื่องวรรณคดีไทยให้เหมาะสมกับระดับชั้น และความสนใจของผู้เรียนได้ ครูผู้สอนสามารถนำไปจัดการเรียนการสอนได้ทั้งการสอนในห้องเรียนและการสอนออนไลน์ โดยต้องปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับการสอนออนไลน์ เช่น ใช้ quizizz, kahoot, random, mentimeter เป็นต้น

3. ครูผู้สอนที่นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ไปใช้ ควรปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้มอบความรู้เป็นผู้อำนวยความสะดวก

สะดวก ผู้กระตุ้นความคิด และผู้ส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในทุก ๆ ขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยการเตรียมประเด็นในการกระตุ้นความสนใจผู้เรียน เปิดโอกาสให้เด็กค้นหาความรู้จากแหล่งที่ตนเองสนใจ และครูคอยช่วยให้คำแนะนำ แนะนำวิธีการค้นคว้าหาความรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาการทำงานของตน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถามแห่งการเรียนรู้ และค้นหาคำตอบของคำถามนั้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และความซาบซึ้งในวรรณคดี

ไทยระหว่างการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ตัวบทวรรณคดีไทยที่ครูเลือกกับตัวบทวรรณคดีไทยที่นักเรียนเป็นผู้เลือกกว่าตัวบทวรรณคดีไทยแบบใดส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และสร้างความสนใจได้มากกว่ากัน

2. ควรมีการวิจัยที่ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบ (ACTIVE Model) ที่มีต่อตัวแปรอื่นๆ ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

3. ควรมีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางภาษาไทยของนักเรียนที่มีผลการเรียนต่างกันว่าส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยหรือไม่ อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กุสุมา รัชชมณี. (2547). *วรรณสารวิจัย*. กรุงเทพฯ: แม่คำผาง.
- กุสุมา รัชชมณี. (2556). *การวิจัยวรรณคดี* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- จินตวีร์ คล้ายสังข์. (2560). *การผลิตและใช้สื่ออย่างเป็นระบบเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรภา อรรถพร. (2556). *การพัฒนาแบบการสอนเชิงรุกออนไลน์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาบัณฑิต (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลธิชา หอมพุ่ม. (2557). *การพัฒนาแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้วิธีสังเคราะห์เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและแก้ไขปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต)*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิตนา แชมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บริสุทธิ์ธรรม พิมพ์ศิริ. (2561). *การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Constructivism เพื่อส่งเสริมความสามารถทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา*. วารสาร Veridian E-Journal ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 11(1), 616-632.
- ปพนวจน์ ลภัสภิญโญโชค. (2558). *การพัฒนาแบบการสอนเพื่อส่งเสริมโน้ตค้นและกระบวนการทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เปรม สอนสมุทร. (2558). *รวบรวบ: วรรณคดีแห่งการซาบซึ้งจากวรรณคดีกันครัว*. กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). *วิธีวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 9). นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยูเนสโก. (2540). *รายงานเสนอต่อยูเนสโกโดยคณะกรรมการนานาชาติว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

- รินฤทัย สัจจพันธุ์. (2544). *วรรณคดีศึกษา*. กรุงเทพฯ: ชารปัญญา.
- รินฤทัย สัจจพันธุ์. (2549). *สุนทรียภาพแห่งชีวิต*. กรุงเทพฯ: ณ เพชร สำนักพิมพ์ บริษัท เณ.เดียมอง จำกัด.
- โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี. (2561). *หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี*. กรุงเทพฯ: กลุ่มบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2552). *รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด* (พิมพ์ครั้งที่ 5). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2556). *ศาสตร์การนิเทศการสอน และการโค้ช การพัฒนาวิชาชีพ: ทฤษฎีกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 12). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม.
- สถาพร พงษ์พิบูล. (2555). คุณภาพผู้เรียน...เกิดจากกระบวนการเรียนรู้. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*, 6(2), 1-13.
- สร้อยสน สกลรักษ์. (2541). แนวการสอนวรรณคดีมรดกในระดับมัธยมศึกษา. *วารสารครุศาสตร์*, 26(2), 39-49.
- สุภัทรา ภูษิตรัตนวลี. (2560). *การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับคณาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้* (ปริญญา นิพนธ์คุณูปบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อลงกต ปัญญาจันทร์. (2551). *การส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ความซาบซึ้งในวรรณคดีและความสามารถในการอภิปรายเป็นภาษาอังกฤษ โดยใช้กิจกรรมวาดวงวรรณกรรม* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัจฉิมา เกิดผล. (2539). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิงอร สุพันธุ์วนิช และคณะ. (2554). *ชุดฝึกอบรมครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bonwell, C.C. (1991). *Active Learning: Creating Excitement in the Classroom*. Washington D.C.: ERIC Clearinghouse on Higher Education.
- Casakin, H., David, N., & Milgram, R. M. (2010). Creative Thinking as a Predictor of Creative Problem Solving in Architectural Design Students. *American Psychological Association*, 4(1), 31-35.
- David L . Goetsch & Stanley B. Davis. (1997). *A Review of: "Quality Management (3rded.)*. Prentice Hall.
- Encyclopedia. (2008). *Creative Problem Solving*. Retrieved from http://www.en.wikipedia.org/wiki/creative_problem_solving.
- Felder, R. M. & Brent, R. (2009). Active Learning: An introduction. *ASQ Higher Education Brief*, 2(1), 4-9.
- Isaksen, S.G., & Treffinger, D.J. (2004). Celebrating 50 years of Reflective Practice: Versions of Creative Problem Solving. *Journal of Creative Behavior*, 38(2), 75-101.
- Isaksen, S.G., & Treffinger, (2011). *Creative Approaches to Problem Solving: A Framework for Innovation and Change (3rded.)*: Sage Publications.
- Joyce, B., Weil, M., & Calhoun, E. (2009). *Models of Teaching*. (8thed.). Boston, MA: Pearson Education, Inc.
- McKinsey. (2010). *How the World's Most Improved School Systems Keep Getting Better*. Retrieved from <http://mckinseysociety.com/how-the-worlds-most-improved-school-systems-keepgetting-better/>
- Osborn, A. (1963). *Applied Imagination: Principles and Procedures of Creative Thinking (3rded.)*. New York, NY: Charles Scribner's Sons.